

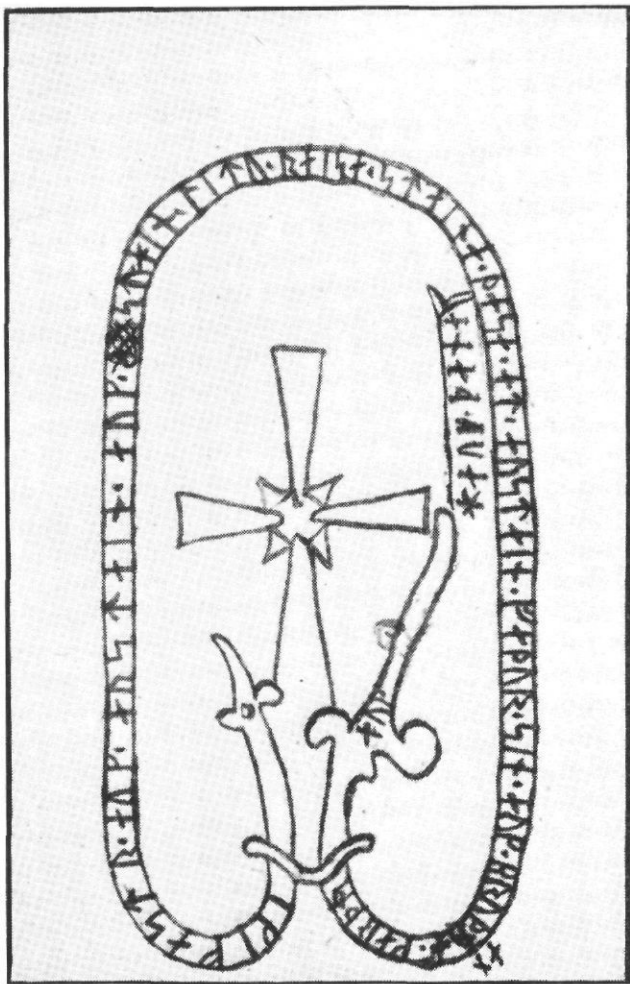

Fig. 122. U 135. Broby, Täby sn.
Efter teckning av Rhezelius.

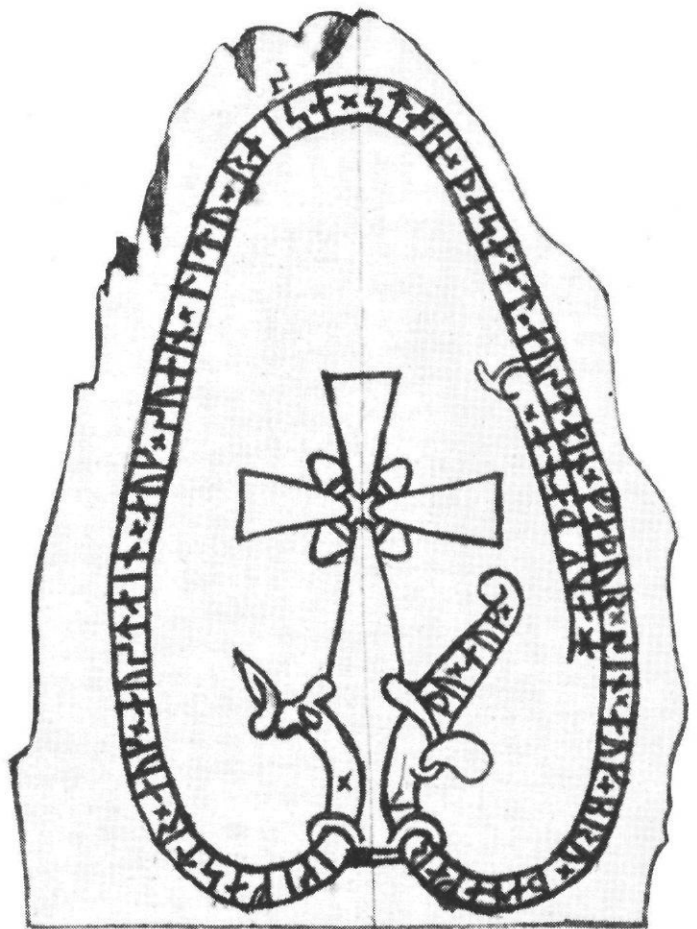

Fig. 123. U 135. Broby, Täby sn.
Efter teckning av Aschaneus.

135. Broby, Täby sn.

Pl. 88, 89.

Litteratur: B 123, L 654, D 2: 15. Joh. Bureus, F a 6 s. 74 n:r 147 (Bureus' egen uppteckning), s. 104 n:r 50 (Aschaneus), s. 142 n:r 36 (Axehiellm), F a 5 n:r 401, F a 1 s. 90, F a 10: 1 n:r 129, F a 13 s. 236, 535, F a 17 bl. 27; M. Aschaneus, F b 18 s. 73, F b 19 bl. 48 a; J. Hadorph, Resejournal; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 61; O. Celsius, SR 2, s. 391 a; C. M. Brandelius, Descriptio Paroeciae Roslagiae Täby (Diss. Ups., pres. E. M. Fant, 1786), s. 26; R. Dybeck, Svenska runurkunder 2, s. 36, ATS 1, s. 172; UFT h. 10 (1882), s. 197; E. Brate, Anteckningar 1902 (ATA); O. von Friesen, Upplands runstenar (1913), s. 32; S. Lindqvist, Jarlabankesläktens minnesmärken (i: Nordiska arkeologmötet 1922), s. 123.

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckning (F a 10: 1); Aschaneus, teckning (F b 18); Leitz och Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 123); Dybeck a. a.; Brate foto 1902 (ATA).

Runstenen står rest på norra sidan av vägen Hagby—Täby, strax Ö om Broby bro. Vägen utgör gräns mellan de närbelägna byarnas ägor, så att marken N om vägen tillhör Såsta (numera stiftelsen Höstsol), marken S därom Broby och Karby. Här skiljer ån mellan Broby på västra sidan och Karby på östra sidan. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Rydboholm». — Runstenen U 135 står visserligen, liksom U 136 och U 137, i Såsta gärde. Det oaktat har den här fått bibehålla sitt traditionella namn, alltifrån Bureus, efter den närmast liggande gården Broby. Denna har ju också fått sitt namn efter den bro, invid vilken runstenen har blivit rest och som omtalas i inskriften. Konsekvensen har då fordrat, att jämväl de båda andra runstenarna vid bron, som ha blivit funna i senare tid (U 136 och U 137), ha blivit uppkallade efter Broby, ehuru även de stå på norra sidan av vägen, sålunda på Såsta ägor.

Runstenen var känd redan för Bureus. Den upp-
ges stå »Vidh Broby i Täby sochn» (F a 6 s. 74),
»I Täby Sokn vidh Broby å och bro» (s. 104). Ascha-
neus (F b 18): »Widh Broby brooända». — I *Ransak-
ningarna* finns, märkligt nog, ingen av runstenarna i
Broby gata omtalad. Men Hadorph har i marginalen
antecknat: »Broby 1 steen Bureus. R. 2 Karleby»
(d. v. s. två runstenar vid Karby, U 150 och 151). —
Peringskiölds *Monumenta* och B 123: »Broby». — Cel-
sius, som har gjort sina anteckningar den 3 juni 1727:
»Täby sochn Broby gärde». — Brandelius: »In Fundo
Brobyensi quidem complures inveniuntur & cippi runici
& plani vel non figurati (Bauta Stenar); unus vero
cippus runicus ceteris palmam præripere videtur, quum
habeat claram perspicuamque inscriptionem & elegan-
tiorum graphidem; situs est in agro orientali & de-
lineatus.»

Ljus granit. Höjd 2,02 m., bredd (över korsmitten)
1,03 m. Ristningen är utmärkt väl bevarad.

Inskrift:

×	ik	f	a	s	t	r	×	a	u	k	×	a	u	s	t	a	i	n	×	a	u	k	×	s	u	a	i	n	×	l	i	t	u	×	r	a	i	s	a	+												
	5							10				15						20				25						30										35														
s	t	a	i	n	a			p	a	s	a	×	a	t	×	a	u	s	t	a	i	n		f	a	p	u	r	×	s	i	n	×	a	u	k	×	b	r	u	×	p	a	s	a							
	40							45										50										55														60					65					70
k	a	r	p	u	×	a	u	k	×	h	a	u	k		p	a	n	a	×																																	
	75							80										85																																		

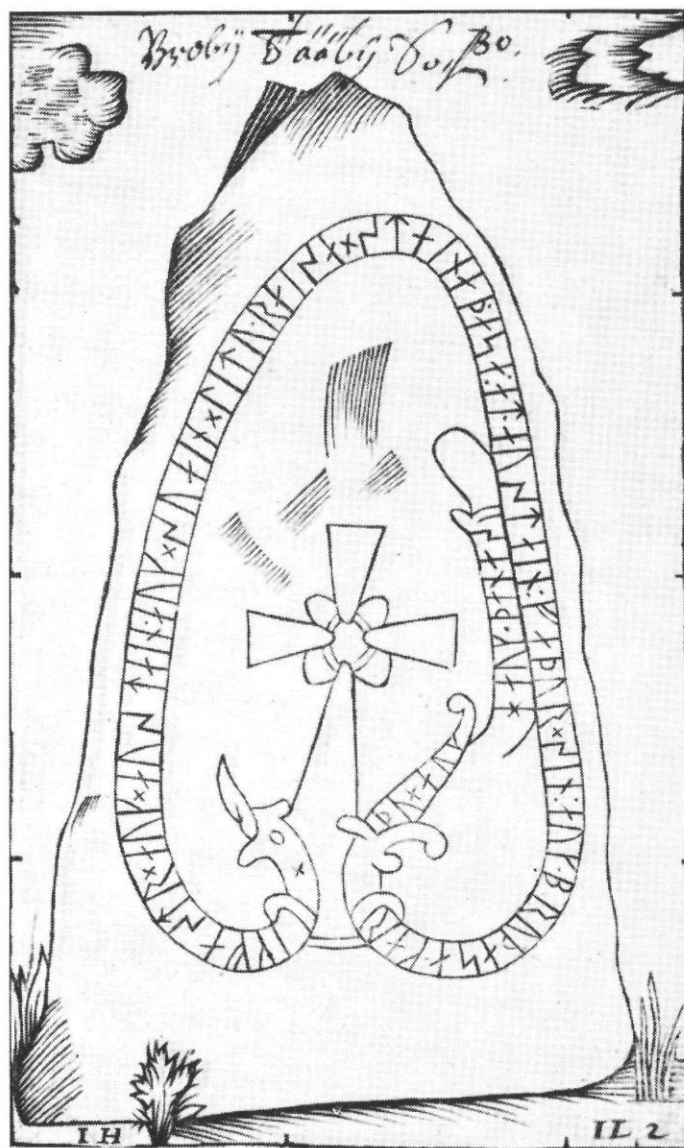

Fig. 124. U 135. Broby, Täby sn. Efter B 123.

*Ingifastr ok Öystæinn ok Svæinn letu ræisa stæina þessa at Öystæin, faður sinn, ok bro þessa
gærðu ok haug þenna.*

»Ingefast och Östen och ^ÖSten läto resa dessa stenar efter Östen, sin fader, och de gjorde
denna bro och denna hög.»

Till läsningen: Runorna **a** och **n** ha i flera fall ganska korta bistavar. Särskilt är detta
fallet med 74 **a**, som därtill är något skadad. Nedre delen av hst står i en naturlig fördjup-
ning i stenytan, som utbreder sig åt v. På h. sidan synes dock en tydlig, ehuru kort bst till
a. Runan har därför med säkerhet varit **a**, såsom den även har uppfattats av föregående
granskare, icke **e**; stungna runor förekomma överhuvud taget icke i inskriften. Sk saknas efter
41 **a**, 54 **n**, 72 **a**, 84 **k**. 71 **s** är till följd av ojämnhet i stenytan mycket otydligt.

Bureus (F a 6, s. 74): bortsett från ett par sk en fullkomligt riktig läsning. Axehiellm
(F a 6, s. 104): 2 **nk** (binderuna), 13 **y**; 33 **i** saknas. Rhezelius (F a 10:1): 69—72 **pana**. Ascha-
neus (F b 18): 69—72 **pana**, (F a 6, s. 142): 36—45 **stain pisa**, 69—72 **pana**, 84 **p**. F a 5: 12—18
aystain. — Hadorph och Leitz (B 123): 3 **i** saknas; 85—88 **panas** (L 654: **panasi**). — Celsius: 71
s saknas. Likaså saknas 81—88 **hauk pana**×, som står utanför slingan. »Mehra kunde jag ey
finna på stenen . . . Här refererar sig denna stenen på en annan, som jag icke fann igen.
Till äfwentyr var där continuerat det som här fattas.» — Dybeck: 3 **i** saknas. — Brates läs-
ning överensstämmer fullständigt med min egen.

Med »dessa stenar» måste åsyftas jämväl U 136, som enligt inskriften är rest över Östen av hans maka Estrid. De båda stenarna ha sålunda blivit utförda samtidigt och resta på var sin sida om bron, såsom ett dubbelmonument över Östen, ägnat hans minne av hans hustru och hans söner. Men i stället för en enda, sammanhängande inskrift — såsom t. ex. på Bällsta-stenarna (L 449 och 450) — har vardera stenen fått sin självständiga inskrift; det är endast uttrycket »dessa stenar», som förräder, att de höra tillsammans. Ett liknande par av inskrifter finnes vid Harg, Skånela sn (L 436, 437), båda till minne av Ingvar, den ena föranstaltad av hans hustru Estrid, den andra av hans söner Sigvid, Ingvar och Jarlabanke.

Det hänvisas i inskriften också till »denna bro» och »denna hög». Det har alltså i närheten av stenarna och bron funnits en hög, uppkastad till Östens minne, som de färdemän, vilka passerade platsen och läste inskriften, hade inför sina ögon. Det är emellertid att märka, att Östen icke har varit begravd i högen. Han ändades nämligen (enligt U 136) i Grekland. Högen har alltså varit ett kenotafium, en minnesvård i form av en gravhög. Ännu på 1700-talet skall högen ha funnits kvar, invid och N om stenen. Den är, enligt Dybeck, utmärkt med en krets på Jacob Brauns karta över Såsta år 1724; därvid står antecknat: »Runstenar och Ättebackar på detta ställe». Vid mitten av 1800-talet var den, skriver Dybeck, »upplöjd, så att bara en svag 'kullring' är märkbar».

Jfr L 411 Harby, Fresta sn: + iluki + lit × raisa × stina auk + hauk + kiara × eftir + biorn × bropur × sin ×

136. Broby, Täby sn.

Pl. 88, 89.

Litteratur: D 2: 19. R. Dybeck, Svenska runurkunder 2 (1857), n:r 95, s. 35 f., 46, ATS 1, s. 171, Reseberättelse 1861 (ATA); UFT h. 10 (1882), s. 197; E. Brate och S. Bugge, Runverser (ATS 10: 1), s. 338 f.; E. Brate, Anteckningar 1904 (ATA); O. Montelius i Fornvännen 1914, s. 114 f.; S. Lindqvist, Jarlabankesläktens minnesmärken (i: Nordiska arkeologmötet 1922), s. 123.

Äldre avbildningar: Dybeck, teckning (ATA), litografi a. a.; Brate foto 1904 (ATA).

Runstenen står omkring 20 m. V om Broby bro, 5 m. N om landsvägen i en åker som tillhör Såsta ägor. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Rydboholm».

Dybeck berättar i *Svenska runurkunder* (1857), att runstenen »låg för fem år sedan i jorden, så att bara en liten del af hans ena ända syntes i dagen. För markens rödjning uppbröts då stenen, och när dervid hans ena flatsida, som legat nedåt, fanns ristad, så lät jordegaren . . . resa honom på samma ställe . . . Ehuru han med stor varsamhet aftäcktes och restes, så bortföll dervid från ena kanten en mindre flisa, hvarigenom öfre delarne af fem runor i slingan gingo förlorade. De äro likväl känliga.» — D 2: 19: »Denne märklige runsten fanns för några år sedan i Såstads äng, vester om Broby bro, nedsunken i jorden. Han är nu rest.»

Gråsvart sten med bruna färginslag. Höjd 1,73 m., största bredd 0,85 m. (över korsmitten 0,75 m.). Ristningen är väl bevarad.

Inskrift:

× **astriþr** × **lat** + **raisa** × **staina** × **pasa** × **[a]t** **austain** × **buta** **sin** × **is** × **suti** × **iursalir** auk **antapis** **ubi** × **kirkum**
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70

Æstriðr let ræisa stæina þessa at Øystæin, bonda sinn, es sotti Iorsali(r) ok ændaðis uppe i Grikkium.

»Estrid lät resa dessa stenar efter Östen, sin man, som drog till Jerusalem och dog bort i Grekland.»